

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна степен ДОКТОР
Област на висше образование: 1. Педагогика,
Професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението
по... ,
Докторска програма: Методика на обучението по словесно-
изпълнителско и театрално изкуство

Автор на дисертационния труд: Мая Бориславова Младенова

Тема на дисертационния труд:
Оптимизиране на словесната действеност чрез развиване на
интонационна изразителност у студенти- бъдещи актьори

Научен ръководител: доц. д-р Гергана Дянкова
Рецензент: доц. Галина Попова

1 Кратки данни за докторанта

Мая Бориславова Младенова е докторант на самостоятелна подготовка по докторска програма Методика на обучението по словесно- изпълнителско и театрално изкуство. Има бакалавърска степен по Актьорство за драматичен театър от Факултета по изкуствата при ЮЗУ „Н. Рилски” и магистърска степен от Факултета по Куклено театрално изкуство при НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов” в профил Образователен и терапевтичен куклен театър. Двете основни направления в професионалния и път : като актриса , първоначално, още по време на следването - в Куклен театър – Благоевград, а по-късно в създадения и ръководен от нея частен театър „А” и дейността и като преподавател по Сценично слово в специалността Актьорско майсторство към ФИ при ЮЗУ „Н.Рилски”, определят трайния и интерес към качеството на актьорското слово, като едно от базовите актьорски изразни средства.

Професионалните ми контакти с докторантката, като неин бивш преподавател по Солово пеене и съвсем доскорошен колега в специалността АМ, регистрират сериозното и професионално израстване,

вследствие на доста богатия /десетгодишен/ педагогически опит и задълбочените и научни интереси. Тези фактори, заедно с изтънченото развитие на музикалния и слух, вследствие на музикалните и активности, продължили и след завършването на ЮЗУ „Н.Рилски”, са стабилна основа за успеха на научните и търсения, чиито резултати са представени в дисертационния труд.

2.Актуалност на дисертационния труд

Констатираното от докторантката и потвърдено от редица театрални педагози и специалисти занижаване на говорната компетентност у помладото поколение актьори, е сериозно основание за избора на темата на дисертационния труд и налага извода, че разработката е навременна и необходима. Актуалността и се подкрепя и от факта, че предлаганият модел за оптимизиране на обучението по Сценично слово по пътя на повишаване на словесната действеност чрез изработване на умения за постигане на изразителна интонация у студентите- бъдещи актьори, е първи по рода си в България и би могъл да бъде полезен и на други говорни педагози, обучаващи бъдещи актьори, а също и при изграждането на речеви умения у подготвящите се за други професии, където това е необходимо.

3.Адекватност на изследователската методика

При разглеждането на труда става ясно, че подборът на научно-изследователските методи е резултат от сериозно и задълбочено обмисляне. Научно- изследователската методика е аргументирана и адекватна на целта на изследването и води до реализиране на задачите, поставени в дисертационния труд.

4.Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд притежава следната структура: въведение, основен текст, разпределен в 4 глави, обхващащи 172 страници с 11 таблици, 18 диаграми и 2 фигури, заключение, библиография и 13 приложения. Библиографията включва 108 заглавия, от които 97 на кирилица и 11 на латиница. Тридест и седем от всички използвани литературни източници са издадени след 2000-та година, три са базирани в интернет, останалите са на хартиен носител.

Така представеният труд притежава редица достойнства, от които бих открила следните:

- В центъра на изследването категорично е поставена интонационната изразителност, като важно средство за повишаване словесната действеност у студентите-бъдещи

актьори, предвид ролята и на „ключов фактор за постигане на правдив и органичен творчески процес в сценичните изяви“, по думите на самата докторантка.

- Трудът се отличава с логична, стройна и ясна структура, която е в услуга на възприемането на съдържателната му страна.
- Прецизно, точно и ясно са формулирани обектът, предметът, целта, задачите и хипотезата на изследването. Поставените задачи са точно ориентирани спрямо целта.
- Солидно и убедително е аргументирана мотивировката за избора на интонационната изразителност като ключ към оптимизиране овладяването на словесната действеност.
- Направеният обзор на научно-изследователската литература, включена в библиографията, обхваща многоаспектно явлението „говорна интонация“, коректно представяйки гледната точка на авторитетни учени от различни области: лингвистика, педагогика /авторите са театрални и говорни педагози/, фонология. Поради липсата на единство по отношение на съдържанието на понятието “говорна интонация”, докторантката коректно е представила собственото си мнение по въпроса. Подробно са разгледани и обобщени и научните възгледи на водещи психолози, соцоилози, социолингвисти и педагози за същността на общуването, частен случай на което е сценическото общуване.
- Разгледани са основните методически подходи в областта на обучението по театрална педагогика и аргументирано е представен изборът на конкретния подход от страна на автора на настоящия труд.
- Концептуализиран е теоретичен модел на явлението „интонационна изразителност“. Изведени и съдържателно изяснени са нейните структурни компоненти, тяхната взаимозависимост и връзки.
- Изграден е теоретичен модел за оптимизирането на словесната действеност чрез развитието на интонационна изразителност. Направен е важен теоретичен извод по отношение на интонационната изразителност, която едновременно се явява компонент на словесната действеност и елемент на актьорската психотехника.
- Графичните модели /фиг. 1 и 2/, внасят допълнителна яснота по отношение на теоретичните модели що се отнася до структурата на описаните явления, съставлящите ги компоненти и взаимовръзките м/у тях.

- Методиката, базирана на теоретичния модел за оптимизиране на словесна действеност чрез развиване на интонационна изразителност е издържана от педагогическа гледна точка и ефективна./ Познавам студентите от контролната и експерименталната група, работя с тях и имам наблюдение в/у сценичните им изяви/.
- Приятно впечатление прави използването на електронни технологии, подпомагащи студентите в рамките на обучаващия експеримент.
- Подбраните материали и текстове за развитие на интонационна изразителност като жанрово разнообразие са свързани с учебната материя, изучавана по основната дисциплина „Актьорско майсторство”.
- Използваните по време на обучаващия експеримент технологични средства /етюди, игри и др. упражнения/ са много подробно и коректно описани, което прави възможно и лесно използването им от всеки, който прояви интерес.
- Изказът, в езиково-стилово отношение, се отличава с точност и яснота.

5. Научни и научно-приложни приноси

Изброените достойнства на предложението за обсъждане дисертационен труд, дават основание да бъдат изтъкнати и следните научни и научно-приложни приноси:

- Темата на предложението за обсъждане труд, се разработва за първи път не само в България, но и в рамките на европейската методика на обучението по сценично слово.
- Въведено е ново понятие – интонационна изразителност.
- Концептуализиран е теоретичен модел на интонационна изразителност. Изведени и съдържателно изяснени са нейните структурни компоненти и връзките между тях.
- Изяснена е ролята на интонационната изразителност като компонент на словесната действеност и елемент на актьорската психотехника
- Разработен е теоретичен модел за оптимизиране на словесната действеност чрез развитие на интонационна изразителност у студентите- бъдещи актьори.
- Разработена е диагностично- оценъчна матрица за измерване на интонационна изразителност, подпомагаща работата със студентите- бъдещи актьори по Сценично

слово и имаща приложимост и в други специалности, извън областта на изкуствата.

- Разработена и апробирана е ефективно действаща методика за развиване на интонационна изразителност, като са постигнати високи изходни резултати по отношение на интонационната изразителност у студентите от експерименталната група.
- Използван е богат набор от разнообразни упражнения в обучението, подробно описани в труда.

6. Бележки и препоръки

- Докторантката е взела под внимание всички бележки на рецензента, направени при апробацията на труда и е извършила необходимите корекции.
- Разработената методическа система за развитие на интонационна изразителност би могла да бъде издадена във вид на методическо помагало, обслужващо обучението по Сценично слово.
- Технологичните средства, /упражнения, етюди, игри/, използвани в обучаващата фаза на експеримента, които са изчерпателно описани в труда, биха могли да се издадат в практикум, който да се използва от педагозите заедно с методическото помагало.

7. Авторство на дисертационния труд и приносите

- Разработката показва наличие на задълбочено и самостоятелно надимитучно мислене.
- Проявена е коректност при използването на посочената научна литература, както при цитирането, така и при позоваването на други автори.
- Научните приноси са достатъчно и съответстват на извършената от докторантката научно-изследователска дейност.

8. Кратък анализ и оценка на публикациите

Представени са пет публикации по разработената в дисертационния труд тема: 3 самостоятелни и 2 в съавторство с доцент д-р Гергана Дянкова. От тях 2 са в Годишник на Съюз на учените в България /том 6 – 2-ра част и том 7/, 1- в сборник “Дни на науката 2012” от Международна научна

конференция „Майски четения. Дни на науката 2012” – Велико Търново, 1- в сборник „Етнопсихологически изследвания в медицината, спорта и в сферата на образованието” – гр. Абакан, Русия и 1- във „Вестник по педагогика и психология на Южен Сибир” - Русия

9. Автореферат

Авторефератът отразява точно съдържанието на дисертационния труд и отговаря на всички изисквания относно структурата и техническите параметри.

10. Заключение

Дисертационният труд на Мая Младенова е плод на задълбочени и целенасочени научни търсения и самостоятелно, оригинално научно мислене. Изследователските резултати са убедителни. Апробирането на методическата система, разработена от докторантката показва широки възможности за практическо приложение в обучението не само на бъдещи актьори, но и на студенти от други специалности, както и на участници в театрални школи, което е принос в областта на педагогиката.

Изказвам дълбокото си убеждение, че трудът притежава сериозни достойнства, въз основа на които предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на Мая Бориславова Младенова образователната и научна степен “доктор” в област на висшето образование: 1. Педагогика, научно направление: 1.3 Педагогика на обучението по... /Методика на обучението по словесно-изпълнителско и театрално изкуство/.

30.10.2015г.
Благоевград

Рецензент:
доцент Галина Попова